

Ispitni katalog za državnu maturu
u školskoj godini 2020./2021.

LATINSKI JEZIK

VIŠA RAZINA

Sadržaj

Uvod	5	7. Priprema za ispit	16
1. Područja ispitivanja	5	8. Dodatci	17
2. Obrazovni ishodi	6	8.1. Predmetne cjeline koje se ispituju	17
2.1. Tekst	6	8.2. Propisani minimalni vokabular za školsku	
2.2. Gramatika	6	godinu 2020./2021.....	18
2.3. Vokabular	7	8.2.1. Popis ostalih riječi čije značenje pristupnik	
2.4. Kultura i civilizacija	8	treba znati	34
2.5. Rimska književnost	9	8.3. Popis autora i tekstova koji mogu biti ispitivani u	
3. Struktura ispita	11	dijelu razumijevanja teksta	36
3.1. Prva ispitna cjelina – nevezani zadatci	11	8.3.1. Popis autora čiji se tekstovi mogu koristiti u	
3.2. Druga ispitna cjelina – zadatci vezani uz prozni tekst	12	dijelu ispita s nepoznatim tekstom	36
3.3. Treća ispitna cjelina – zadatci vezani uz tekst u stihovima	12	8.3.2. Popis odlomaka djela autora koji se mogu koristiti u dijelu ispita s poznatim tekstom:.....	36
4. Tehnički opis ispita	13	8.4. Popis odabranih izreka i poslovica	37
4.1. Trajanje ispita	13	8.5. Popis odabranih kratica	41
4.2. Izgled ispita i način rješavanja	13	8.6. Popis odabranih stilskih figura	42
4.3. Pribor	13		
5. Opis bodovanja	14		
5.1. Vrednovanje prve ispitne cjeline	14		
5.2. Vrednovanje druge ispitne cjeline	14		
5.3. Vrednovanje treće ispitne cjeline.....	14		
6. Primjeri zadataka	14		
6.1. Primjer zadatka višestrukoga izbora	14		
6.2. Primjer zadatka kratkoga odgovora	15		

Napomena: Ispitni materijali iz Latinskoga jezika pisani su sukladno pravopisnoj normi hrvatskoga standardnog jezika (prema Hrvatskome pravopisu Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovje, "<http://www.ihjj.hr/>" www.ihjj.hr, 2013.)

Uvod

Latinski jezik je na državnoj maturi izborni predmet, a učenici klasičnih gimnazija mogu, prema osobnom izboru, kao obvezni ispit državne mature umjesto ispita iz stranoga jezika polagati ispit iz Latinskoga ili Grčkoga jezika. Ispitni katalog za državnu maturu iz Latinskoga jezika temeljni je dokument ispita u kojem su navedeni i objašnjeni sadržaji, kriteriji te načini ispitivanja i vrednovanja znanja u školskoj godini 2020./2021.

Ispitni katalog uskladen je s odobrenim četverogodišnjim Nastavnim planom i programom iz Latinskoga jezika u klasičnim gimnazijama. Viša razina ispita iz Latinskoga jezika¹ u klasičnim gimnazijama na državnoj maturi u školskoj godini 2020./2021. ista je za učenike koji su upisali klasičnu gimnaziju kao početnici i za učenike koji su ju upisali kao nastavljači. Pristupnici, ako žele, mogu polagati osnovnu razinu ispita koja se temelji na dvogodišnjem Nastavnome planu i programu iz Latinskoga jezika za opće jezične i prirodoslovno-matematičke gimnazije².

U ispitnom je katalogu jasno navedeno što se od pristupnika očekuje u ispitu.

Ispitni katalog sadrži osam poglavlja:

1. Područja ispitivanja
2. Obrazovni ishodi
3. Struktura ispita
4. Tehnički opis ispita
5. Opis bodovanja
6. Primjeri zadataka
7. Priprema za ispit
8. Dodatci.

¹ Glasnik Ministarstva kulture i prosvjete, broj 1, Školske novine, Zagreb, 1994.

² ibid.

U prvome i drugome poglavlju navedeno je što se ispituje u ispitu. U prvome su poglavlju navedena područja ispitivanja, a u drugome ključna znanja i vještine koje pristupnik pristupnik³ treba usvojiti. U trećemu, četvrtome i petome poglavlju opisani su načini ispitivanja, struktura i oblik ispita, vrste zadataka te način rješavanja i vrednovanja pojedinih zadataka i ispitnih cjelina.

U šestome su poglavlju navedeni primjeri zadataka a u sedmome poglavlju objašnjeno je na koji se način treba pripremiti za ispit.

U osmome poglavlju navedene su predmetne cjeline i naveden je propisani minimalni vokabular. Navedeni su popisi autora, djela, izreka i poslovica koje pristupnik treba znati kako bi mogao uspješno položiti ispit na osnovnoj razini.

1. Područja ispitivanja

Ispitom iz Latinskoga jezika na višoj razini provjeravaju se ova ključna znanja i vještine:

- razumijevanje izvornoga teksta pisanoga latinskim jezikom
- ovlađanost gramatičkim strukturama latinskoga jezika
- poznавање основнога вокабулара
- познавање цивилизациског контекста у коме се латински језик користи (римске културе и цивилизације те њене тековине)
- познавање римске књижевности и културно-повјесних и опćих цивилизациских околности у којима су pojedini текстови nastali.

³ Termin pristupnik u ispitnom katalogu podrazumijeva rodnu razliku te se odnosi i na pristupnice i na pristupnike.

2. Obrazovni ishodi

U ovome su poglavlju za svako područje ispitivanja navedeni obrazovni ishodi, odnosno konkretni opisi onoga što pristupnik mora znati i razumjeti da bi ostvario željeni rezultat u ispitu državne mature iz Latinskoga jezika.

2.1. Tekst

Razumijevanje izvornoga teksta pisane latinskim jezikom podrazumijeva da pristupnik zna navedena podpodručja i ishode:

PODPODRUČJE: Odnosi u tekstu

ISHODI:

- odrediti odnose unutar rečenice
- razlikovati vrste odnosa unutar rečenice
- odrediti odnose među rečenicama
- razlikovati vrste odnosa među rečenicama.

PODPODRUČJE: Razumijevanje teksta

ISHODI:

- odrediti poruku teksta
- navesti poruku teksta
- povezati poruku teksta
- odrediti sadržaj teksta
- navesti sadržaj teksta
- povezati sadržaj teksta.

PODPODRUČJE: Prijevod teksta

ISHODI:

- odrediti prijevod dijela rečenice uz pomoć komentara

- prevesti dio rečenice uz pomoć komentara
- odrediti prijevod rečenice uz pomoć komentara
- prevesti rečenicu uz pomoć komentara.

2.2. Gramatika

Ovladanost gramatičkim oblicima i strukturama podrazumijeva da pristupnik zna navedena podpodručja i ishode:

PODPODRUČJE: Fonologija

ISHODI:

- prepoznati na primjeru mjesto naglaska u riječi
- odrediti mjesto naglaska u riječi
- upotrijebiti pravila klasičnoga izgovora
- upotrijebiti pravila tradicionalnoga izgovora
- razlikovati tradicionalni i klasični izgovor.

PODPODRUČJE: Morfologija

ISHODI:

- prepoznati na primjeru oblik imenice
- definirati oblik imenice
- preoblikovati imenicu
- primijeniti oblik imenice
- prevesti oblik imenice
- prepoznati na primjeru oblik pridjeva
- definirati oblik pridjeva
- preoblikovati pridjev
- primijeniti oblik pridjeva
- prevesti oblik pridjeva
- prepoznati na primjeru oblik zamjenice
- definirati oblik zamjenice
- preoblikovati zamjenicu

- primijeniti oblik zamjenice
 - prevesti oblik zamjenice
 - prepoznati na primjeru oblik sintagme
 - definirati oblik sintagme
 - preoblikovati sintagmu
 - primijeniti oblik sintagme
 - prevesti oblik sintagme
 - prepoznati na primjeru oblik priloga
 - definirati i oblik priloga
 - preoblikovati prilog
 - primijeniti oblik priloga
 - prevesti oblik priloga
 - prepoznati na primjeru oblik broja
 - definirati oblik broja
 - preoblikovati broj
 - primijeniti oblik broja
 - prevesti oblik broja
 - prepoznati na primjeru oblik glagola
 - definirati oblik glagola
 - preoblikovati glagol
 - primijeniti oblik glagola
 - prevesti oblik glagola.
- odrediti konstrukciju – Acl
 - prepoznati na primjeru konstrukciju – Ncl
 - odrediti konstrukciju – Ncl
 - prepoznati na primjeru konstrukciju – ablativ apsolutni
 - odrediti konstrukciju – ablativ apsolutni
 - prepoznati na primjeru konstrukciju – PKA
 - odrediti konstrukciju – PKA
 - prepoznati na primjeru konstrukciju – PKP
 - odrediti konstrukciju – PKP
 - prepoznati na primjeru vremensku rečenicu
 - prepoznati na primjeru uzročnu rečenicu
 - prepoznati na primjeru odnosnu rečenicu
 - prepoznati na primjeru pogodbenu rečenicu
 - prepoznati na primjeru zavisno-upitnu rečenicu
 - prepoznati na primjeru namjernu rečenicu
 - prepoznati na primjeru dopusnu rečenicu
 - prepoznati na primjeru poredbenu rečenicu
 - prepoznati na primjeru posljedičnu rečenicu.

2.3. Vokabular

Poznavanje osnovnoga vokabulara podrazumijeva da pristupnik zna navedena podpodručja i ishode:

PODPODRUČJE: Rječnički oblik riječi

ISHODI:

- navesti rječnički oblik riječi na latinskom iz propisanoga vokabulara
- navesti rječnički oblik riječi na latinskom koje proizlaze iz propisanoga vokabulara
- navesti značenje riječi iz propisanoga vokabulara
- navesti značenje riječi koje proizlaze iz propisanoga vokabulara prema zajedničkomu korijenu.

PODPODRUČJE: Sintaksa

ISHODI:

- prepoznati funkcije riječi
- prepoznati odnose između funkcija riječi
- imenovati funkcije riječi
- odrediti odnose između funkcija riječi
- prepoznati na primjeru konstrukciju – Acl

PODPODRUČJE: Sinonimi i antonimi

ISHODI:

- prepoznati sinonime riječi
- navesti sinonime riječi
- prepoznati antonime riječi
- navesti antonime riječi.

PODPODRUČJE: Porijeklo riječi

ISHODI:

- prepoznati etimologiju riječi
- odrediti etimologiju riječi
- razlikovati etimologiju riječi
- odrediti latinski korijen u suvremenoj riječi
- prepoznati latinski korijen u suvremenoj riječi.

2.4. Kultura i civilizacija

Poznavanje rimske kulture i civilizacije

podrazumijeva da pristupnik zna navedena podpodručja i ishode:

PODPODRUČJE: Književni kontekst

ISHODI:

- otkriti povjesni kontekst u kojem je tekst nastao ili o kojem govori
- dovesti u vezu povjesne čimbenike koji definiraju tekst
- otkriti civilizacijske okolnosti na koje se referira tekst
- dovesti u vezu civilizacijske okolnosti koje proizlaze iz polaznog teksta.

PODPODRUČJE: Politička i kulturna povijest

ISHODI:

- svrstatи najvažnije ljudе i dogаđајe rimske povijesti po razdobljima – kraljevstvo, republika, carstvo

- smjestiti u prostoru i vremenu najvažnije ljudе i dogаđајe iz rimske povijesti
- imenovati službe i uloge u organizaciji rimskoga društva
- prepoznati termine povezane s organizacijom rimske vojske
- imenovati pojmove povezane s teritorijalnim ustrojem rimske države
- imenovati najpoznatije građevine u Rimu
- navesti najpoznatije građevine s područja Rimskoga Carstva
- povezati građevine i njihovu namjenu.

PODPODRUČJE: Rimska svakodnevica

ISHODI:

- navesti obilježja rimske obitelji
- usporediti odnose unutar rimske obitelji
- navesti terminologiju povezanu s rimskom stambenom arhitekturom
- povezati prostorije u rimskoj kući i njihovu namjenu
- razlikovati vrste stambene arhitekture
- imenovati osnovne dijelove muške i ženske odjeće i obuće
- razlikovati upotrebu i namjenu dijelova odjeće i obuće
- imenovati pojmove povezane s rimskim obrazovanjem
- razlikovati pojmove povezane s rimskim obrazovanjem
- razlikovati pojmove povezane s rimskim termama
- navesti pojmove povezane s igrama u areni i zabavom
- navesti glavne rimske zanate

- navesti glavna rimska zanimanja
- razlikovati pojmove povezane uz rimski vodovod i ceste
- primijeniti pojmove povezane s rimskim vodovodom i cestama
- navesti imena rimskega mjeseca
- primijeniti imena stalnih datuma u rimskom kalendaru.

PODPODRUČJE: Rimski vjerovanja, mitovi i legende

ISHODI:

- navesti rimske rituale
- imenovati različito rimsko svećenstvo
- imenovati rimske junake iz rane rimske povijesti
- razlikovati rimske legende povezane s osnutkom Rima i ranom rimskom povijesti
- navesti rimska božanstva i njihovo područje djelovanja
- povezati imena rimskih bogova s imenima grčkih bogova
- prepoznati mit povezan s rimskom mitologijom.

PODPODRUČJE: Rimski gradovi

ISHODI:

- navesti jezike koji su proizašli iz latinskog jezika
- navesti ime koje je u latinskom tekstu označeno kraticom
- navesti latinska/hrvatska imena gradova i područja iz razdoblja Rimskoga Carstva na području Hrvatske i svijeta
- imenovati ostatke rimskih građevina

- smjestiti ostatke rimskih građevina u gradove i područja gdje se nalaze
- prepoznati pojmove povezane s crkvenim, pravnim, znanstvenim ili umjetničkim aspektom rimske baštine
- navesti latinske izreke i poslovice koje se danas koriste
- upotrijebiti latinske izreke i poslovice koje se danas koriste
- navesti rimske kratice koje se danas koriste
- upotrijebiti rimske kratice koje se danas koriste.

2.5. Rimski književnost

Poznavanje rimske književnosti podrazumijeva da pristupnik zna navedena podpodručja i ishode:

PODPODRUČJE: Obilježja rimske književnosti

ISHODI:

- navesti književna razdoblja
- odrediti obilježja književnih razdoblja
- navesti književne vrste
- razlikovati književne vrste
- navesti autore po razdobljima
- svrstati autore po razdobljima.

PODPODRUČJE: Najvažniji predstavnici rimske književnosti

ISHODI:

- navesti važne podatke iz autorova života
- prepoznati važne podatke iz autorova života
- imenovati važna autorova djela
- prepoznati važna autorova djela

- navesti sentencije autora
- prepoznati sentencije autora
- primijeniti sentencije autora.

PODPODRUČJE: Jezik i struktura književnog djela**ISHODI:**

- odrediti strukturu djela
- prepoznati strukturu djela
- navesti stil i jezik autora
- prepoznati stil i jezik autora
- imenovati stilske figure
- izabratи stilske figure.

PODPODRUČJE: Metrika**ISHODI:**

- prepoznati na primjeru daktijski heksametar
- primijeniti shemu daktijskoga heksametra
- prepoznati shemu daktijskoga heksametra
- otkriti elegijski distih
- primijeniti shemu elegijskoga distiha
- prepoznati shemu elegijskoga distiha.

3. Struktura ispita

Ispit iz Latinskoga jezika na višoj razini sastoji se od triju ispitnih cjelina koje sadrže ukupno **65** zadataka, a pristupnik u ispitu može ostvariti **65 bodova**.

Prva cjelina sadrži zadatke koji nisu međusobno povezani, a druga i treća cjelina sadrže zadatke koji su vezani uz polazni tekst.

U drugoj i trećoj ispitnoj cjelini razumijevanje teksta ispituje se na dvama tekstovima od kojih je jedan prozni, a drugi u stihu. Pritom je uvijek jedan od tih dvaju tekstova pristupnicima nepoznat, a drugi poznat. Nepoznatim se smatra onaj tekst kojega pristupnici nisu čitali u sklopu obveznoga plana i programa, ali se radi o poznatim autorima (v. 8.3.1.). Poznatim se smatra onaj tekst iz odabranih odlomaka nekoga djela koje su pristupnici čitali u sklopu nastave (v. 8.3.2.).

U tekstu koji slijedi detaljno je opisana struktura svake ispitne cjeline.

Tablica 1. Struktura prve ispitne cjeline

PODRUČJE ISPITIVANJA	BROJ ZADATAKA	VRSTA ZADATAKA	BODOVI PO ZADATKU	UKUPNI BROJ BODOVA
gramatika	5	višestruki izbor	1	5
tekst	5	višestruki izbor	1	5
vokabular	5	višestruki izbor	1	5
kultura i civilizacija	5	višestruki izbor	1	5
književnost	5	višestruki izbor	1	5

3.1. Prva ispitna cjelina – nevezani zadatci

Prva ispitna cjelina sadrži 25 zadataka koji međusobno nisu povezani. U ovoj su cjelini svi zadatci zatvorenoga tipa, odnosno višestrukoga izbora. Ovom ispitnom cjelinom ispituju se gramatika, tekst, vokabular, kultura i civilizacija te književnost.

Svi gramatički zadatci proizlaze iz određene rečenice na latinskom jeziku. Zadatci mogu biti zadani na latinskom ili hrvatskom jeziku s ponuđenim odgovorima na istome jeziku na kojem su zadani i zadatci. Zadatci koji su zadani na hrvatskom jeziku podrazumijevaju upotrebu i razumijevanje uobičajene latinske terminologije (npr., *singular*) i kratica (npr., *konj. plpf. akt.; Acl.*).

U tablici 1. prikazana je struktura prve ispitne cjeline.

3.2. Druga ispitna cjelina – zadatci vezani uz prozni tekst

Druga ispitna cjelina sadrži prozni tekst dužine do 15 redaka ovisno o procijenjenoj težini. Uz taj je tekst vezano 20 zadataka. Prvih deset zadataka je zatvorenoga tipa, a drugih deset zadataka otvorenoga

Tablica 2. Struktura druge ispitne cjeline

PODRUČJE ISPITIVANJA	BROJ ZADATAKA	VRSTA ZADATAKA	BODOVI PO ZADATKU	UKUPNI BROJ BODOVA
razumijevanje teksta	10	višestruki izbor	1	10
gramatika	3	zadatci kratkoga odgovora	1	3
vokabular	2	zadatci kratkoga odgovora	1	2
književnost	3	zadatci kratkoga odgovora	1	3
književni kontekst	2	zadatci kratkoga odgovora	1	2

3.3. Treća ispitna cjelina – zadatci vezani uz tekst u stihovima

Treća ispitna cjelina sadrži izvorni tekst u stihovima dužine do 20 stihova ovisno o procijenjenoj težini i strukturi teksta. Uz taj tekst vezano je 20 zadataka. Prvih deset zadataka je zatvorenoga tipa, a drugih deset zadataka otvorenoga tipa. Ovom ispitnom

tipa. Ovom ispitnom cjelinom ispituju se razumijevanje teksta, gramatika, vokabular, književnosti i poznavanje književnoga konteksta.

U tablici 3. prikazana je struktura treće ispitne cjeline.

Tablica 3. Struktura treće ispitne cjeline

PODRUČJE ISPITIVANJA	BROJ ZADATAKA	VRSTA ZADATAKA	BODOVI PO ZADATKU	UKUPNI BROJ BODOVA
razumijevanje teksta	10	višestruki izbor	1	10
gramatika	3	zadatci kratkoga odgovora	1	3
vokabular	2	zadatci kratkoga odgovora	1	2
književnost	3	zadatci kratkoga odgovora	1	3
književni kontekst	2	zadatci kratkoga odgovora	1	2

Primjeri uputa za rješavanje pojedinih vrsta zadataka nalaze se u poglavljju *Primjeri zadataka*.

4. Tehnički opis ispita

4.1. Trajanje ispita

Ispit iz Latinskoga jezika na višoj razini traje **120 minuta** bez stanke.

Pristupnik može sam rasporediti vrijeme rješavanja prvoga, drugog i trećeg dijela ispita.

Vremenik provedbe bit će objavljen na mrežnoj stranici Nacionalnoga centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja (www.ncvvo.hr).

4.2. Izgled ispita i način rješavanja

Pristupnik dobiva sigurnosnu vrećicu u kojoj je ispitna knjižica i list za odgovore.

Važno je pozorno pročitati tekst općih uputa i tekst uputa za rješavanje zadatka i označavanje točnih odgovora.

Dodatno, uz svaku vrstu zadatka priložena je uputa za rješavanje. Čitanje ovih uputa je bitno jer je u njima naznačen i način obilježavanja točnih odgovora.

U zadatcima zatvorenoga tipa (zadatci višestrukoga izbora) pristupnik mora označiti točne odgovore

znakom X na listu za odgovore. Ako pristupnik označi više od jednoga odgovora, zadatak će se bodosavati s 0 (nula) bodova bez obzira na to što je među označenima i točan odgovor.

U zadatcima otvorenoga tipa (zadatci kratkoga odgovora) pristupnik mora odgovoriti kratkim odgovorom s nekoliko riječi ili jednostavnom rečenicom na za to predviđeno mjesto u ispitnoj knjižici. Ako pristupnik pogriješi, treba precrtati netočan odgovor, staviti ga u zagradu, napisati točan odgovor i staviti skraćeni potpis pokraj točnoga odgovora.

4.3. Pribor

Tijekom pisanja ispita iz Latinskoga jezika dopušteno je upotrebljavati isključivo kemijsku olovku kojom se piše plavom ili crnom bojom.

Pristupnik ne smije upotrebljavati rječnike, gramatičke sažetke ni ostala pomagala.

5. Opis bodovanja

Pristupnik u ispitnu može ostvariti **65** bodova.

5.1. Vrednovanje prve ispitne cjeline

Bodovi: Točan odgovor na svaki zadatak donosi jedan bod.

Ukupni broj bodova: 25

5.2. Vrednovanje druge ispitne cjeline

Bodovi: Točan odgovor na svaki zadatak donosi jedan bod.

Ukupni broj bodova: 20

5.3. Vrednovanje treće ispitne cjeline

Bodovi: Točan odgovor na svaki zadatak donosi jedan bod.

Ukupni broj bodova: 20

6. Primjeri zadataka

U ovome su poglavlju primjeri zadataka. Uz svaki primjer zadatka ponuđeni su uputa, točan odgovor, obrazovni ishod i način bodovanja.

6.1. Primjer zadatka višestrukoga izbora

U sljedećemu zadatku od više ponuđenih odgovora samo je jedan točan.

Točan odgovor morate označiti znakom X na listu za odgovore.

Pacem _____ Antonius? Arma deponat.

Kojim od ponuđenih oblika treba dopuniti rečenicu?

- A. vult
- B. vis
- C. velle
- D. volentem

TOČAN ODGOVOR: A

OBRAZOVNI ISHOD: primijeniti oblike glagola (verba anomala)

BODOVANJE:

1 bod – točan odgovor

0 bodova – netočan odgovor, odgovor nije označen ili je označeno više odgovora

6.2. Primjer zadatka kratkoga odgovora

U sljedećemu zadatku odgovorite kratkim odgovorom (riječju ili s nekoliko riječi).

Odgovor upišite samo na predviđeno mjesto u ispitnoj knjižici.

Ne popunjavajte prostor za bodovanje.

Koji je rimski pisac klasičnog razdoblja bio prognan na Crno more? _____

TOČAN ODGOVOR: Ovidije

OBRAZOVNI ISHOD: navesti važne podatke iz autorova života

BODOVANJE:

1 bod – točan odgovor

0 bodova – netočan odgovor ili odgovor nije naveden

7. Priprema za ispit

Popis obrazovnih ishoda za svako područje ispitivanja pristupniku može služiti za provjeru usvojenog znanja.

Dobro poznavanje načina ispitivanja znatno će pomoći pristupniku da uspješno riješi zadatke u ispitу.

Pristupniku se savjetuje:

- proučavanje područja ispitivanja te primjera zadataka
- rješavanje oglednih ispita
- poznavanje ispitnih djela
- proučavanje ispitnoga kataloga

Literaturu za pripremu ispita iz Latinskoga jezika čine svi udžbenici i priručnici odobreni od *Ministarstva znanosti i obrazovanja*, a to su:

- ORBIS ROMANUS 1, Udžbenik za početno učenje latinskog jezika u osnovnoj školi i gimnaziji, Damir Salopek, Zlatko Šešelj, Dubravko Škiljan
- ELEMENTA LATINA, udžbenik, Osnove latinskog jezika za 1. i 2. razred gimnazije, Oton Gorski, Veljko Gortan, Pavao Pauš
- LINGuae LATINAE ELEMENTA, Udžbenik latinskog jezika za gimnazije, 1. i 2. godina učenja, Jadranka Bagarić
- LINGuae LATINAE ELEMENTA, Radna bilježnica uz udžbenik latinskog jezika, 1. i 2. godina učenja, Jadranka Bagarić

- HEREDITAS LINGuae LATINAE, čitanka, Udžbenik latinskog jezika za 1. i 2. razred gimnazije, 1. i 2. godina učenja, Zvonimir Milanović
- HEREDITAS LINGuae LATINAE, Radna bilježnica latinskog jezika za 1. i 2. razred gimnazije, 1. i 2. godina učenja, Zvonimir Milanović
- LINGUAM LATINAM DISCO I, Udžbenik latinskog jezika za 1. razred klasične gimnazije, 1. godina učenja, Pavao Knezović.
- LITTERAE LATINAE I., Udžbenik latinskog jezika za 1. razred klasične gimnazije, 5. godina učenja, Andjelka Dukat, Zdeslav Dukat
- ORBIS ROMANUS 2, Udžbenik latinskog jezika za 2. razred klasične gimnazije (nastavak učenja), Damir Salopek, Zlatko Šešelj, Dubravko Škiljan
- LITTERAE LATINAE II., Udžbenik latinskog jezika za 2. razred klasične gimnazije, 6. godina učenja, Andjelka Dukat, Zdeslav Dukat
- VESTIBULUM LINGuae LATINAE, Udžbenik latinskog jezika za 2. razred klasične gimnazije, 2. godina učenja, Pavao Knezović

Pristupnici se za državnu maturu također mogu pripremati na svim dostupnim tekstovima onih autora čija djela mogu biti pitana na ispitу.

Izvorni latinski tekstovi dostupni su na:

www.thelatinlibrary.com ili www.fh-augsburg.de/~harsch/augustana.html te na aplikaciji SPQR

8. Dodatci

8.1. Predmetne cjeline koje se ispituju

Uz svaku je predmetnu cjelinu u zagradi definirano što će se ispitivati na državnoj maturi.

GRAMATIČKI SADRŽAJI

a) fonologija

izgovor (klasični i tradicionalni)

naglasak (kvantiteta slogova, rastavljanje riječi)

b) morfologija

nomina

imenice (pravilne i samo češće iznimke)

pridjevi (samo pravilna i nepravilna komparacija)

zamjenice (lične, povratna, posvojne, povratno-posvojna, pokazne, odnosne, upitne, neodređene)

brojevi (glavni i redni)

verba

oblici prezentske osnove

oblici perfektne osnove

oblici participske osnove

verba deponentia i semideponentia

verba anomala i njihove složenice (*esse; possum; prosum; fero; eo; volo, nolo, malo*)

adverbia

prilozi (komparacija)

c) sintaksa

struktura rečenice

funkcije i njihovi odnosi

sintaksa glagola

konstrukcije (Acl, Ncl, perifrastična konjugacija aktivna, perifrastična konjugacija pasivna, ablativ apsolutni)

sintaksa rečenice

nezavisna i zavisne (upitne, namjerne, vremenske, uzročne, posljedične, pogodbene, dopusne, poredbene, odnosne)

KNJIŽEVNOST

povijest književnosti (podjela, karakteristike razdoblja, književne vrste, životopisi i opus autora)

jezik i struktura književnoga djela (unutrašnja struktura djela, stil i jezik, stilske figure, sentencije autora)

metrika (heksametar, pentametar)

VOKABULAR

poznavanje rječničkoga oblika riječi

poznavanje značenja riječi (sinonimi i antonimi)

poznavanje porijekla riječi

KULTURA I CIVILIZACIJA

civilizacijska pozadina književnih djela

rimска povijest (politička, kulturna)

rimска svakodnevica (obitelj, odjeća, obrazovanje, slobodno vrijeme, zanimanja, stanovanje, infrastruktura, računanje vremena)

rimска mitologija i legende iz rimske povijesti

rimsko naslijede (obilježja i tragovi latinskoga jezika, tragovi Rima u Hrvatskoj i Europi, rimsko kulturno nasljeđe povezano s crkvenim, pravnim, znanstvenim i umjetničkim aspektom, izreke, poslovice, ostale kratice)

8.2. Propisani minimalni vokabular za školsku godinu 2020./2021.

A

abdico, 1. odreći se čega
 abundantia, -ae, f. obilje
 accessus, us, m. pristup
 accipio, 3., -cepi, -ceptum primiti
 accuso, 1. optužiti
 acer, acris, acre oštar, ljut, divlji
 acies, -ei, f. bojni red, bitka
 actio, -onis, f. rad; raspravljanje
 acutus, 3 oštar
 aditus, -us, m. prilaženje, pristup
 adiupo, 1. -iuvi, -iutum pomagati
 admiratio, -onis, f. divljenje, čuđenje
 admiror, 1. čuditi se, diviti se
 adulescens, -ntis, m. mladić
 adventus, -us, m. dolazak
 adversarius, -ii, m. protivnik, suparnik
 aedes, -is, f. kuća, hram
 aedificium, -ii, n. građevina
 aedifico, 1. graditi
 aegrotus, 3 bolestan
 aequor, -oris, n. pučina, more
 aequus, 3 jednak
 aër, aëris, m. zrak
 aes, aeris, n. mjed, bakar
 aestas, -atis, f. ljeto
 aestus, -us, m. ljeto, žega

aetas, -atis, f. dob, vijek, vrijeme
 aeternus, 3 vječan
 ager, -gri, m. polje
 aggredior, 3., gressus sum pristupiti, poći nekome;
 nasrnuti na koga
 ago, 3., egi, actum raditi
 agrestis, -e poljski, divlji
 agricola, -ae, m. zemljoradnik
 alibi drugdje
 alienus, 3 tuđ
 alo, 3., alui, altum hraniti, odgajati
 altus, 3 visok, dubok
 ambitio, -onis, f. častohleplje
 ambulo, 1. šetati
 amica, -ae, f. prijateljica
 amicitia, -ae, f. prijateljstvo
 amicus, -i, m. prijatelj
 amo, 1. voljeti
 amor, -oris, m. ljubav
 anima, -ae, f. duša
 animadverto, 3., -ti, -sum opažati, primijetiti
 animal, -alis, n. životinja
 animus, -i, m. duh
 annalis, -e godišnji
 annus, -i, m. godina
 antiquus, 3 star, drevan
 aperio, 4., -rui, -rtum otvoriti, učiniti pristupačnim
 aperte otvoreno
 appello, 1. (+ak. +ak.) nazivati (nekoga nećim)
 aqua, -ae, f. voda

ara, -ae, f. žrtvenik
arbitrium, -ii, n. sud, odluka
arbitror, 1. misliti, smatrati
arbor, -oris, f. drvo
ardeo, 2., arsi, arsurus gorjeti, raspaliti se
argenteus, 3 srebrni
argentum, -i, n. srebro
arguo, 3., -ui, očitovati, tvrditi
arma, -orum, n. oružje
ars, artis, f. umjetnost
artus, -us, m. zglob
aspectus, -us, m. pogled, izgled, pojava
aspicio, 3. -spexi, -spectum pogledati, uočiti
astrum, -i, n. zvijezda
ater, -tra, -trum crn
auctor, -oris, m. tvorac
auctoritas, -atis, f. ugled, nagovaranje
audacia, -ae, f. odvažnost, hrabrost
audax, -acis odvažan
audio, 4. slušati, čuti
augeo, 2., auxi, auctum uvećati, obogatiti
aura, -ae, f. zrak
aureus, 3 zlatan
auris, -is, f. uho
aurora, -ae, f. zora
aurum, -i, n. zlato
autumnus, -i, m. jesen
auxilium, -ii, n. pomoć; u pl. pomoćne čete
avaritia, -ae, f. lakomost, pohlepa

B
barba, -ae, f. brada
barbarus, -i, m. barbar
beatus, 3 blažen
bellicosus, 3 ratoboran
bello, 1. ratovati
bellum, -i, n. rat
bene dobro
beneficium, -ii, n. dobročinstvo, usluga; počast
benignus, 3 dobroćudan
brevis, -e kratak

C
cado, 3., cecidi, casum pasti
caedes, -is, f. ubojstvo, pokolj
caedo, 3., cecidi, caesum sjeći, ubiti
caelum, -i, n. nebo
calamitas, -atis, f. nesreća, šteta, poraz
campus, -i, m. polje
candidus, 3 bijel
canis, -is, m. pas
cano, 3., cecini, cantatum pjevati
canto, 1. pjevati
capillus, -i, m. kosa, vlas
capiro, 3., cepi, captum uzeti, osvojiti
caput, -itis, n. glava, vrh
carmen, -inis, n. pjesma
carus, 3 drag
castra, -orum, n. tabor, utvrda
casus, -us, m. pad, padež, slučaj

causa, -ae, f. uzrok, razlog, predmet
 cedo, 3., cessi, cessum ići, odlaziti
 celeber, -bris, -bre slavan
 celebro, 1. slaviti
 celer, -eris, -ere brz
 cena, -ae, f. večera
 censeo, 2. -sui, -sum procijeniti, smatrati, odlučiti
 cerno, 3., crevi, cretum vidjeti, opaziti
 certamen, -inis, n. borba, nadmetanje
 certus, 3 pouzdan
 ceteri, -ae, -a drugi, ostali
 cibus, -i, m. hrana
 cingo, 3. -nxi, -nctum opasati, ograditi, opkoliti
 cinis, -eris, m. prah, pepeo
 circulus, -i, m. krug, društvo
 civilis, -e građanski
 civis, -is, m. građanin
 civitas, -atis, f. grad, država
 clamo, 1. vikati
 clamor, -oris, m. vika
 clarus, 3 slavan, jasan
 classis, -is, f. brodovlje, razred
 claudio, 3., clausi, clausum zatvoriti, zakloniti
 clivus, -i, m. brežuljak
 cogito, 1. smatrati, misliti
 cognosco, 3., cognovi, cognitum spoznati
 cogo, 3., coëgi, coactum skupiti, prisiliti
 collum, -i, n. vrat
 colo, 3., colui, cultum štovati, obrađivati
 coma, -ae, f. kosa

comes, -itis, m. i f. pratilac
 communis, -e zajednički
 compello, 3. -puli, -pulsum natjerati
 compono, 3. -posui, -positum sastaviti
 comprehendo (comprendo), 3., -prehendi, -prehensum
 skupiti, zgrabiti, razumjeti
 concordia, -ae, f. sloga
 concursus, -us, m. strka
 condo, 3, -didi, -ditum osnovati, skrivati
 congregor, 3., gressus sum sastati se
 coniugium, -ii, n. brak
 coniuratio, -onis, f. urota
 coniux (coniunx), -ugis, m. i f. suprug, supruga
 conor, 1. pokušati
 conservo, 1. sačuvati, spasiti
 consilium, -ii, n. odluka, savjet, namjera
 construo, 3., -struxi, -structum sagraditi, napraviti
 consuetudo, -inis, f. navika, običaj
 consul, -ulis, m. konzul
 consumo, 3., -sumpsi, -sumptum uporabiti, potrošiti,
 uništiti; pas. poginuti, nestati
 convenio, 4., -veni, -ventum skupiti se
 copia, -ae, f. obilje, pl. čete
 copiosus, 3 obilat
 cor, cordis, n. srce
 cornu, -us, n. rog
 corpus, -oris, n. tijelo
 corrumpo, 3., -rupi, -ruptum uništavati; podmititi
 corruptio, -onis, f. podmićivanje, kvarenje
 cotidianus, 3 svakidašnji

cotidie svakodnevno	defendo, 3., -fendi, -fensum braniti
cras sutra	deinde zatim
credo, 3., -didi, -ditum povjeriti, vjerovati	delecto, 1. razveseliti
cremo, 1. paliti	deleo, 2., -evi, -etum razoriti
creo, 1. stvarati, rađati	dens, dentis, m. zub
cresco, 3., crevi, cretum rasti	depono, 3. -posui, positum odlagati
crimen, -inis, n. zločin, zlodjelo	desidero, 1. željeti
crinis, -is, m. kosa	desino, 3., -sii, -situm prestati
culmen, -inis, n. vrh	deus, -i, m. bog
cultus, -us, m. obrazovanje, nošnja	dico, 3., dixi, dictum govoriti, reći
cupiditas, -atis, f. želja, pohlepa	dies, -ei, m. i f. dan, rok
cupido, -inis, f. želja, ljubav	digitus, -i, m. prst
cupio, 3., -ivi(ii), -itum željeti	dignitas, -atis, f. dostojanstvo
cur zašto	dignus, 3 dostojan
cura, -ae, f. briga	diligens, -entis marljiv
curo, 1. brinuti se, liječiti	diligentia, -ae, f. marljivost
curro, 3., cucurri, cursum trčati	dimico, 1. boriti se
currus, -us, m. kola	dimitto, 3., -misi, -missum raspustiti, ostaviti
cursus, -us, m. tijek	discedo, 3., -cessi, -cessum odustati, otići
custos, -odis, m. i f. stražar, čuvar	disciplina, -ae, f. red
D	
damnum, -i, n. šteta, gubitak, poraz	discipulus, -i, m. učenik
dea, -ae, f. božica	disco, 3., didici učiti
debeo, 2., -ui, -itum trebatи, morati	discordia, -ae, f. nesloga, razdor
decerno, 3., -crevi, -cretum odlučiti	diu dugo
debet, 2., decuit dolikuje	diversus, 3 različit
declarо, 1. razjasniti, proglašiti	dives, -itis bogat
decretem, -i, n. odluka	divido, 3., -visi, -visum dijeliti
decus, -oris, n. ukras, nakit, ljepota	dividuus, 3 razdijeljen
	divitiae, -arum, f. bogatstvo
	divus, 3 božanski

do, 1., dedi, datum davati, dati
 doceo, 2., docui, doctum poučavati
 dolor, -oris, m. bol, žalost, nevolja
 dolus, -i, m. prijevara, zamka
 domesticus, 3 domaći
 dominatio, -onis, f. vlast
 dominus, -i, m. gospodar, vlasnik
 domo, 1. -ui, -itum pokoriti, pobijediti
 dono, 1. darivati
 donum, -i, n. dar
 dormio, 4. spavati
 dubito, 1. sumnjati, dvojiti
 dubium, -ii, n. sumnja, dvojba
 duco, 3., duxi, ductum voditi
 dulcis, -e sladak
 durus, 3 tvrd, grub, strog
 dux, ducis, m. vojskovođa

E

educo, 1. odgojiti
 effigies, -ei, f. lik, kip, prikaza
 egens, -entis siromašan
 egredior, 3., -gressus sum izlaziti, izaći
 eloquentia, -ae, f. rječitost
 emo, 3., emi, emptum kupovati
 epistula, -ae, f. pismo
 eques, -itis, m. konjanik, vitez
 equus, -i, m. konj
 erro, 1. lutati, griješiti
 error, -oris, m. pogreška, lutanje

eruditio, -onis, f. obrazovanost
 eruditus, 3. obrazovan
 etiam i, također
 eventus, -us, m. događaj
 exemplar, -aris, n. primjer, uzor
 exemplum, -i, n. primjer
 exerceo, 2., -cui, citum vježbati, baviti se (+ak.)
 exercitatio, -onis, f. vježba
 exercitus, -us, m. vojska
 exigo, 3. ēgi, actum protjerati, zahtijevati
 existimo, 1. smatrati, misliti
 exitium, -ii, n. propast
 exitus, -us, m. izlazak; smrt, svršetak
 expello, 3. -puli, -pulsum otjerati
 exsilium, -ii, n. progonstvo
 exspecto, 1. očekivati; željeti

F

fabula, -ae, f. priča
 facies, -iei, f. vanjština, izgled, oblik, lice, ljepota
 facinus, -oris, n. čin, djelo; zločin, nedjelo
 facio, 3., feci, factum činiti, raditi
 factio, -onis, f. radnja; politička stranka
 fallo, 3., fefelli, (deceptum) varati
 falsus, 3 lažan
 fama, -ae, f. glasina
 fames, -is, f. glad
 familia, -ae, f. obitelj
 familiaris, -e obiteljski, poznat, priateljski
 famosus, 3 slavan; na zlu glasu

fatalis, -e kaban, sudbonosan	forte slučajno
fatum, -i, n. kob, sudbina	fortis, -e jak, snažan
felicitas, -atis, f. sreća	fortuna, -ae, f. sudbina, sreća
felix, -cis sretan	forum, -i, n. trg
femina, -ae, f. žena	fossa, -ae, f. jarak
fera, -ae, f. zvijer	frango, 3., fregi, fractum slomiti, razbiti, svladati
ferē gotovo	frater, -tris, m. brat
ferox, -ocis hrabar, divlji, ratoboran	frequens, -entis mnogobrojan
ferreus, 3 željezan	frequento, 1. često posjećivati
ferrum, -i, n. željezo	frigidus, 3 hladan
festus, 3 svečan	frons, -ntis, f. čelo
fidelis, -e vjeran	fructus, -us, m. plod
fides, -ei, f. vjera	frumentum, -i, n. žito, hrana
filia, -ae, f. kći	fugio, 3., fugi (fugiturus) bježati
filius, -ii, m. sin	fulmen, -inis, n. grom, munja
ingo, 3., finxi, fictum stvarati; izmišljati; urediti	funus, -eris, n. pogreb
finio, 4. ograničiti, odrediti, dovršiti	fur, furis, m./f. kradljivac
finis, -is, m. granica, kraj	furor, -oris, m. bijes
firmo, 1. utvrditi, pojačati	
flamma, -ae, f. plamen, vatra	
fleo, 2., flevi, fletum plakati	
floreo, 2., -ui cvasti	
flos, floris, m. cvijet; ukras	
flumen, -inis, n. rijeka	
fluo, 3., -xi, -xum teći	
fluvius, -ii, m. rijeka	
focus, -i, m. ognjište	
foedus, -eris, n. savez, ugovor	
forma, -ae, f. oblik, izgled, ljestvica	
fortasse možda	
	G
	gaudium, -ii, n. radost, veselje
	gelu, -us, n. led
	gemino, 1. podvostručiti
	genitor, -oris, m. otac
	gens, gentis, f. pleme, narod
	genu, -us, n. koljeno
	genus, -eris, n. rod, pleme, narod
	gero, 3., gessi, gestum nositi, bellum gerere ratovati
	gigno, 3., genui, genitum roditi
	gladius, -ii, m. mač

gloria, -ae, f. slava
 gradior, 3., gressus sum ići, koračati
 gradus, -us, m. korak; stupanj
 gratus, 3 drag, mio
 gravis, -e težak, žestok, strašan
 grex, gregis, m. stado
 guberno, 1. upravljati
 gustus, -us, m. ukus

H

habeo, 2., habui, habitum imati; smatrati
 habitu, 1. naseljavati
 habitus, -us, m. držanje, stav, izgled; mišljenje
 haud ne baš
 hiems, hiemis, f. zima
 historia, -ae, f. povijest
 hodie danas
 homo, -inis, m. čovjek
 honestus, 3 častan
 honor, -oris, m. čast, služba
 honoro, 1. počastiti, nagraditi
 hora, -ae, f. sat, vrijeme, doba
 horrendus, 3 užasan
 horribilis, -e grozан
 hortor, 1. poticati
 hortus, -i, m. vrt
 hostis, -is, m. neprijatelj
 manus, 3 ljudski
 humus, -i, f. zemlja, tlo

I

iaceo, 2., -ui, -iturus ležati, spavati; pasti
 iacio, 3., ieci, iactum baciti
 iam već
 ianua, -ae, f. vrata
 ignis, -is, m. vatra
 ignoro, 1. ne znati, ne poznavati
 imago, -inis, f. slika, podzemna sjena, predodžba
 imber, imbris, m. kiša, pljusak
 immo dapače
 immortalis, -e besmrтан, supst. besmrtnik, bog
 impedio, 4. priječiti, sprječavati, zadržavati
 imperator, -oris, m. zapovjednik, vladar, car
 imperium, -ii, n. vlast, carstvo
 impero, 1. zapovijedati
 impetus, -us, m. udarac, navala, napad
 impugno, 1. napasti
 inanis, -e prazan; supst. prazan prostor, zrak
 incendo, 3., -ndi, -nsum upaliti, raspaliti
 incipio, 3., -cepi, -ceptum početi
 incito, 1. poticati
 incola, -ae, m. stanovnik
 incolo, 3., -colui, -cultum naseljavati
 industria, -ae, f. marljivost
 infans, -antis, m. dijete
 inferus, 3 donji
 ingenium, -ii, n. čud, svojstvo, duh
 ingens, -entis golem
 ingredior, 3., -gressus sum ući; navaliti
 inimicus, -i, m. neprijatelj

initium, -ii, n. početak
iniuria, -ae, f. nepravda
iniussu bez zapovijedi
iniustus, 3 nepravedan
inopia, -ae, f. oskudica
insidiae, -arum, f. zasjeda
instituo, 3., -stitui, -stitutum unijeti, prirediti, podići,
ustanoviti
instruo, 3., -struxi, -structum urediti, pripremiti
insula, -ae, f. otok
intellego, 3., -lexi, -lectum opaziti, vidjeti, razumjeti
interficio, 3., -feci, -fectum ubiti
interrogo, 1. pitati, zvati na sud
intro, 1. ulaziti
invado, 3., -vasi, -vasum provaliti u, navaliti na
invenio, 4. -veni, -ventum pronaći
invidia, -ae, f. zavist
iocor, 1. šaliti se
ira, -ae, f. bijes
irascor, 3. ljutiti se
iratus, 3 ljut
ita tako
irrito, 1. podbadati, razljutiti
iubeo, 2., iussi, iussum zapovijedati
iucundus, 3. ugodan, sladak
iudex, -icis, m. sudac
iudicium, -ii, n. sud
iudico, 1. suditi
iuro, 1. zakleti se, prisegnuti
ius, iuris, n. pravo

iussu po zapovijedi
iustitia, -ae, f. pravednost
iustus, 3 pravedan
iuenis, -is, m. mladić
iuventus, -utis, f. mladost
iuvo, 1., iuvi, iutum (iuvaturus) (+ak.) pomagati

L

labor, -oris, m. posao
laevus, 3 lijevi
laboro, 1. raditi, mučiti se
lac, lactis, n. mlijeko
lacrima, -ae, f. suza
laetus, 3 veseo, radostan
lapis, -idis, m. kamen
lapsus, -us, m. pogreška, pad
latus, 3 širok
laudo, 1. hvaliti
lectus, -i, m. krevet
legatus, -i, m. poslanik
legio, -onis, f. legija
lego, 3., legi, lectum čitati, skupljati
levis, -e lak
levo, 1. dići; odmoriti, olakšati
lex, legis, f. zakon
libenter rado
liber, -bri, m. knjiga
liber, -era, -erum slobodan
liberi, -orum, m. djeca
libertas, -atis, f. sloboda

libido, -inis, f. strast, požuda
 licentia, -ae, f. sloboda, dopuštenje
 licet, 2., licuit, (licitum est) dopušteno je
 lignum, -i, n. drvo
 limen, -inis, n. prag
 limes, -itis, m. granica, međa
 lingua, -ae, f. jezik
 lis, litis, f. rasprava, svađa, parnica
 litus, -oris, n. obala
 loco, 1. smjestiti
 locus, -i, m. mjesto
 longus, 3 dugačak, dug
 loquor, 3., locutus sum govoriti
 ludo, 3. -si, -sum igrati se
 ludus, -i, m. igra
 lumen, -inis, n. svjetlo
 luna, -ae, f. mjesec, mjesecina
 lupus, -i, m. vuk
 lux, lucis, f. svjetlo, dan, život

M

magis više
 magister, -stri, m. učitelj
 magistratus, -us, m. magistrat, državni činovnik
 magnitudo, -inis, f. veličina
 maiores, -um, m. pretci
 malum, -i, n. zlo, nesreća, nevolja
 mane ujutro
 maneo, 2., mansi, mansum ostati
 manus, -us, f. ruka, gomila, četa

mare, -is, n. more
 maritimus, 3 morski
 maritus, -i, m. suprug
 mater, -tris, f. majka
 matrimonium, -ii, n. brak
 matrona, -ae, f. gospođa
 maturo, 1. dozrijevati, požuriti se
 maturus, 3 zreo
 medicus, -i, m. liječnik
 meditor, 1. razmišljati, smišljati
 medius, 3 srednji
 membrum, -i, n. ud, dio tijela; član
 memoria, -ae, f. pamet, pamćenje
 memoro, 1. spominjati, podsjećati
 mens, mentis, f. duša, um, razum, misao, srce
 mereo, 2., -rui, -itum steći, dobiti
 meritum, -i, n. zasluga
 metuo, 3, -ui bojati se, oklijevati
 metus, -us, m. strah
 miles, -itis, m. vojnik
 militia, -ae, f. vojska
 minuo, 3., -ui, -utum umanjiti
 mirabilis, -e čudan
 miraculum, -i, n. čudo
 miror, 1. čuditi se
 misceo, 2., miscui, mixtum (mistum) miješati
 miser, -era, -erum jadan
 miseria, -ae, f. jad, nesreća
 mitto, 3., misi, missum slati
 mobilis, -e pokretan, pokretljiv

modus, -i, m. mjera, pravilo, način	natura, -ae, f. priroda
moenia, -ium, n. zidine	naturalis, -e prirodan
moneo, 2., -ui, -itum opominjati	nauta, -ae, m. mornar
mons, montis, m. planina, gora	navalis, -e morski
monstro, 1. pokazivati	navigo, 1. ploviti
monstrum, -i, n. neman	navis, -is, f. lađa
monumentum, -i, n. spomenik	necessarius, 3 potreban
morbus, -i, m. bolest	necessitas, -atis, f. potreba, nužda
morior, 3., mortuus sum umrijeti	neco, 1. ubiti
mors, mortis, f. smrt	nego, 1. nijekati, poricati
mortalis, -e smrtan	negotium, -ii, n. posao, napor
mos, moris, m. običaj	nepos, -otis, m. unuk; nećak
motus, -us, m. pokret, micanje	nescio, 4., -ii (-ivi), -itum ne znati
moveo, 2., movi, motum micati, pokretati	nex, necis, f. nasilna smrt, ubojstvo
mox doskora	nimis previše
mulier, -eris, f. žena	niteo, 2. -ui sjajiti se, svjetliti se
multitudo, -inis, f. mnoštvo	nobilis, -e plemenit
mundus, -i, m. svijet	noceo, 2., nocui, noctum škoditi
munus, -eris, n. rad, posao; poklon; žrtva, žrtveni dar	nocte noću
murus, -i, m. zid	nomen, -inis, n. ime
mutatio, -onis, f. promjena	nondum još ne
muto, 1. mijenjati	nosco, 3., novi, notum upoznati, saznati
N	
nam naime	noto, 1. bilježiti, opažati
narratio, -onis, f. pripovijedanje	notus, 3 poznat
narro, 1. pripovijedati	nox, noctis, f. noć
nascor, 3., natus sum roditi se	nubes, -is, f. oblak; nesreća
natalis, -e rođen, rodni	numerus, -i, m. broj
nato, 1. plivati	numquam nikada
	nunc sada
	nuntio, 1. javiti

nuntius, -ii, m. glasnik
nutrio, 4. hraniti

O

obliviscor, 3., oblitus sum zaboraviti, ne mariti
obscurus, 3 tajan, skriven
occido, 3., -idi, -isum ubiti
occupo, 1. osvojiti
oculus, -i, m. oko
odium, -ii, n. mržnja
offendo, 3., -di, -sum uvrijediti (se)
officium, -ii, n. dužnost
olim nekoć, nekad
omnis, -e svaki, sav
opinio, -onis, f. mišljenje
oppidum, -i, n. utvrda, grad
oppugno, 1. napadati
(ops), opis, f. snaga, pomoć; pl. imetak, vojska
opto, 1. željeti
opus, -eris, n. djelo
ora, -ae, f. obala
oratio, -onis, f. govor, proza
orator, -oris, m. govornik
orbis, -is, m. krug; orbis terrarum svijet
ordo, -inis, m. red, stalež
origo, -inis, f. začetak, podrijetlo
orior, 4., ortus sum dizati se, roditi se
ornamentum, -i, n. ukras, nakit
ornatus, -us, m. ukras, nakit
orno, 1. krasiti

os, oris, n. usta, lice, ušće
os, ossis, n. kost
otium, -ii, n. dokolica, slobodno vrijeme

P

palam javno
palus, -udis, f. močvara
par, paris jednak
paratus, 3 spreman
parens, -ntis, m. i f. roditelj
pareo, 2., -ui pokoravati se
paries, -etis, m. zid
pario, 3., peperi, partum rađati
paro, 1. spremati
pars, partis, f. dio, strana
passer, -eris, m. vrabac
pateo, 2., -ui biti otvoren
pater, -tris, m. otac; patres conscripti senatori
patientia, -ae, f. strpljenje
patior, 3., passus sum trpjeti
patria, -ae, f. domovina
pauci, -ae, -a malo, nekolicina
pauper, -eris siromašan
pax, pacis, f. mir
pectus, -oris, n. srce
pecunia, -ae, f. imovina, imutak, novac
pecus, -oris, n. stoka
pelagus, -i, n. more
pellis, -is, f. koža, krvno
pello, 3., pepuli, pulsum lupati, potisnuti, prognati

perdo, 3., -didi, -ditum uništiti, razoriti	posteri, -orum, m. potomci
periculum, -i, n. opasnost	posterus, 3 sljedeći
peritus, 3 (+gen.) iskusan, vješt	postremo napokon
permitto, 3. -misi, -missum dopustiti	postulo, 1. zahtijevati
pernicies, -ei, f. propast	potentia, -ae, f. moć
perpetuus, 3 neprekidan, stalan	potestas, -atis, f. moć, vlast
pertineo, 2., -tinui ticati se	praebeo, 2., -ui, -itum pružiti
pes, pedis, m. noge	praeclarus, 3 predivan
petitio, -onis, f. traženje	praedium, -ii, n. plijen
peto, 3., -ivi (ii), -itum tražiti	praemium, -ii, n. nagrada, odlikovanje
pietas, -atis, f. pobožnost	praesidium, -ii, n. zaštita, obrana; straža
pius, 3 pobožan	praetexta, -ae, f. preteksta, grimizom obrubljenog toga
placeo, 2., -ui, -itum svidjeti se	pravus, 3 kriv, izopačen
plebs, plebis, f. puk	precor, 1. moliti (se)
plenus, 3 pun	premo, 3., pressi, pressum tiskati, mučiti
plerique, 3 većina, mnoštvo	pretiosus, 3 skupocjen
poena, -ae, f. kazna	pretium, -ii, n. cijena
poëta, -ae, m. pjesnik	primum prvo, najprije
policeor, 2., -citus sum obećavati	princeps, -cipis, m. prvak, vladar
pono, 3., posui, positum staviti, postaviti	privatus, 3. osoban, privatan
pons, pontis, m. most	privro, 1. lišiti, ostaviti bez nečega
pontus, -i, m. more	proelium, -ii, n. bitka, boj
popularis, -e narodni, pučki	profiscor, 3., -fectus sum putovati, poći
populus, -i, m. narod	progenies, -ei, f. potomstvo
porta, -ae, f. vrata	prohibeo, 2. -ui, -itum sprječavati, braniti
porto, 1. nositi	proles, -is, f. naraštaj, potomak
portus, -us, m. luka	provideo, 2., -vidi, -visum predviđati; pobrinuti se za nešto
posco, 3., poposci (postulatum) tražiti, istraživati	provincia, -ae, f. pokrajina
possideo, 2., -sedi, -sessum posjedovati	prudens, -ntis mudar
postea poslije	

publicus, 3 javan
 pudor, -oris, m. stid
 puella, -ae, f. djevojka
 puer, -eri, m. dječak
 pugna, -ae, f. bitka
 pugno, 1. boriti se
 pulcher, -chra, -chrum lijep
 punio, 4. kažnjavati
 puppis, -is, f. lađa
 purus, 3 čist, bistar
 puto, 1. smatrati, misliti

Q

quaero, 3., -sivi, -situm tražiti, pitati
 queo, 4. -ivi (-ii), itum moći
 queror, 3., questus sum tugovati; tužiti se na
 quies, -etis, f. mir, počinak
 quiesco, 3., quievi, quietum počinuti
 quoque i, također

R

radix, -icis, f. korijen; podnožje
 rapidus, 3 brz
 rapina, -ae, f. otimačina, pljačka
 rasio, 3., rapui, raptum otimati
 rarus, 3 rijedak
 ratio, -onis, f. račun, popis; razum, mišljenje
 recens, -entis mlad, nov
 reddo, 3. -didi, -ditum vraćati
 regalis, -e kraljevski

regina, -ae, f. kraljica
 regio, -onis, f. kraj, područje
 regno, 1. kraljevati
 regnum, -i, n. kraljevstvo; vlast
 rego, 3., rex, rectum upravljati
 regula, -ae, f. pravilo
 relinqu, 3., -liqui, -lictum ostaviti
 reliquiae, -arum, f. ostatak
 reliquis, 3 ostali, preostali
 remotus, 3 udaljen
 reor, 2., ratus sum misliti, držati, cijeniti
 repello, 3., repuli (reppuli), repulsum odbiti
 repeto, 3., petivi (petii), petitum vratiti se, ponovno
 osvojiti, obnoviti
 requies, -etis, f. mir, odmor, počinak
 res, rei, f. stvar; res publica država
 respondeo, 2., -spondi, -sponsum odgovarati
 reus, -i, m. optuženik, krivac
 rex, regis, m. kralj
 rideo, 2., risi, risum smijati se, podrugivati se
 ripa, -ae, f. obala
 rogo, 1. pitati, zamoliti
 rogus, -i, m. lomača
 rumor, -oris, m. šum, žamor, glas, glasina
 rursus natrag, opet
 rus, ruris, n. selo
 rusticus, 3 seoski, seljački; supst. seljak

S

sacer, -cra, -crum svet

sacro, 1. posvetiti	separo, 1. rastaviti
saeculum, -i, n. stoljeće	sepelio, 4., -pelivi (-pelii), -pultum pokopati
saepe često	sepulcrum, -i, n. grob
saevio, 4. bjesniti	sequor, 3., -cutus sum slijediti
sagitta, -ae, f. strijela	serius, 3 ozbiljan
saluber, -bris, -bre zdrav	sermo, -onis, m. razgovor; govor; jezik
salus, -utis, f. zdravlje, spas	sero kasno
salvus, 3 spašen, zdrav, čitav	sero, 3. sevi, satum posijati, saditi
sanctus, 3 svet, častan	servio, 4. robovati
sanguis, -inis, m. krv	servo, 1. čuvati
sanus, 3 zdrav	servus, -i, m. rob
sapiens, -entis pametan, mudar	significo, 1. dati znak, nagovijestiti
sapientia, -ae, f. mudrost	signum, -i, n. znak
satis dovoljno	silentium, -ii, n. tišina
saxum -i, n. stijena, kamen	sileo, 2., -ui šutjeti
scelus, -eris, n. zločin	silva, -ae, f. šuma
scientia, -ae, f. znanje	simulacrum, -i, n. kip
scio, 4. znati	sino, 3., sivi, situm dopustiti
scribo, 3., scripsi, scriptum pisati	sinus, -us, m. nabor, zaljev
scriptor, -oris, m. pisac	socius, -ii, m. saveznik, drug
seco, 1., secui, sectum sjeći, dijeliti	sol, solis, m. sunce
sedeo, 2., sedi, sessum sjediti	solemnis, -e svečan
sedes, -is, f. sjedište, stolac; boravište, mjesto	solum, -i, n. tlo
sedtitio, -onis, f. pobuna, ustanak, razdor	solvo, 3., solvi, solutum riješiti, izbaviti, otvoriti
semen, -inis, n. sjeme; rod	somnus, -i, m. san
semper uvijek	sono, 1., -ui, -itum zvečati, siktati
senatus, -us, m. senat	soror, -oris, f. sestra
senectus, -utis, f. starost	sors, sortis, f. ždrijeb, kocka, sudbina
sententia, -ae, f. mišljenje; rečenica	spatium, -ii, n. prostor, mjesto
sentio, 4. osjećati	spectaculum, -i, n. prizor

spero, 1. očekivati, nadati se
 spes, -ei, f. nada
 statim odmah
 statua, -ae, f. kip
 status, -us, m. stajanje, položaj, stanje
 stella, -ae, f. zvijezda
 sterno, 3., stravi, stratum prostrijeti
 stimulo, 1. potaknuti
 sto, 1., steti, (statum), status stajati, stati
 subito iznenada
 sumo, 3., sumpsi, sumptum uzeti, prisvojiti
 superbus, 3 ohol
 superus, 3 gornji
 supplicium, -ii, n. ponizna molba; smrtna kazna;
 mučenje, žrtva
 sustineo, 2., tinui, tentum zaustaviti, podupirati

T

taceo, 2., -ui, -itum šutjeti
 tango, 3., tetigi, tactum dotaknuti
 tectum, -i, n. krov
 tego, 3., texi, tectum pokriti
 tellus, -uris, f. zemlja, tlo
 telum, -i, n. strelica
 tempestas, -atis, f. oluja
 templum, -i, n. hram
 tempto, 1. pokušati, iskušati
 tempus, -oris, n. vrijeme
 tendo, 3., tetendi, tentum (tensem) napinjati, pružati
 teneo, 2., tenui, tentum držati, imati

terra, -ae, f. zemlja
 testamentum, -i, n. oporuka
 testis, -is, m. svjedok
 timeo, 2., -ui bojati se
 timidus, 3 plašljiv
 timor, -oris, m. strah
 titulus, -i, m. natpis, naslov
 toga, -ae, f. toga
 tollo, 3., sustuli, sublatum dizati, dići, istaknuti, uzvisiti
 trado, 3., -didi, -ditum pripovijedati, predati
 traho, 3., traxi, tractum vući
 tranquillus, 3 miran
 tremo, 3., -ui tresti se, drhtati
 tremor, -oris, m. drhtanje, strah
 trepido, 1. biti uzrujan
 tribunus, -i, m. tribun
 tristis, -e tužan, nesretan
 tristitia, -ae, f. žalost, tuga
 tum tada
 tumulus, -i, m. brežuljak
 tunc tada
 tunica, -ae, f. tunika
 turba, -ae, f. gomila
 turbo, 1. uzburkati, uznemiriti

U

ultio, -onis, f. osveta, kazna
 umbra, -ae, f. sjena, hlad; pl. podzemni svijet
 umerus, -i, m. rame
 unda, -ae, f. val, voda

universus, 3 sav
urbs, urbis, f. grad
uro, 3., ussi, ustum žeći, paliti; mučiti
utilis, -e koristan
utilitas, -atis, f. korist
utor, 3., usus sum (+abl.) koristiti se
uxor, -oris, f. žena, supruga

V

vaco, 1. biti prazan
vacuus, 3 prazan
vagor, 1. lutati
valeo, 2., -ui, -iturus biti jak, biti zdrav
vallis, -is, f. dolina
vanus, 3 prazan, šupalj, isprazan
varius, 3 različit
vates, -is, m. i f. prorok, враč, pjesnik
vehemens, -ntis žestok, vatren, odlučan
veho, 3., vexti, vectum voziti
velo, 1. pokriti
velox, ocis hitar, brz
vendo, 3., -didi, -ditum prodavati, prodati
venio, 4., veni, ventum dolaziti, doći
ventus, -i, m. vjetar
ver, veris, n. proljeće
verbum, -i, n. riječ
vereor, 2., -itus sum bojati se, poštovati
veritas, -atis, f. istina
versus, -us, m. redak; vrsta; stih
verto, 3., -ti, -sum okretati

verus, 3 istinit
vesper, -eri, m. večer
vestigium, -ii, n. trag
vestimentum, -i, n. odjeća
vestio, 4. odijevati
vestis, -is, f. odijelo, haljina
vestitus, -us, m. odijelo
veteranus, -i, m. stari vojnik
veto, 1., -tui, -titum zabraniti
vetustas, -atis, f. starina
via, -ae, f. cesta, put, ulica
vibro, 1. mahati, tresti, vitlati
vicinus, 3 susjedni, blizak
vicinus, -i, m. susjed
victor, -oris, m. pobjednik
victoria, -ae, f. pobjeda
victus, -us, m. hrana
vicus, -i, m. selo
video, 2., vidi, visum vidjeti
vigeo, 2., -ui jačati
vigilia, -ae, f. bdijenje, budnost; u pl. noćne straže
villa, -ae, f. kuća
vinco, 3., vici, victum pobijediti
vinculum, -i, n. uže, konopac; u pl. okovi, tamnica
vinum, -i, n. vino
vir, viri, m. muškarac, muž
virgo, -inis, f. djevojka
virilis, -e muževan, muški
virtus, -utis, f. hrabrost, vrlina
virus, -i, n. otrov

viso, 3., visi, visum posjetiti
 visus, -us, m. viđenje, pogled
 vita, -ae, f. život
 vito, 1. kloniti se, izbjegavati
 vivo, 3., vixi, victurus živjeti
 vivus, 3 živ
 vix jedva
 vocabulum, -i, n. riječ
 voce, 1. zvati
 volo, 1. letjeti
 volumen, -inis, n. zavoj; knjiga, spis
 voluntas, -atis, f. volja, želja, mišljenje
 votum, -i, n. želja; zavjet
 voveo, 2., vovi, votum zavjetovati, obećati; željeti
 vox, vocis, f. glas, izraz
 vulgus,-i, n. puk, svjetina
 vulnus, -eris, n. rana
 vultus, -us, m. lice, pogled

8.2.1. Popis ostalih riječi čije značenje pristupnik treba znati

Imenice (češće iznimke)

bos, caro, iter, nix, senex, vis, luppiter, domus

Pridjevi

facilis, difficilis, similis, dissimilis, humiliis, gracilis
bonus, malus, parvus, magnus, multus
novus, vetus
iuvenis, senex
extremus, proximus

Zamjenice

ego, tu, nos, vos
sui
suus
meus, tuus, noster, vester
hic, iste, ille, ipse, is, idem
qui
quis
nemo, nihil
aliqui
aliquis

Zamjenički pridjevi

unus, solus, totus, ullus, uter, neuter, alter, nullus, uterque, alius

Korelativne zamjenice, pridjevi i zamjenički prilozi

qualis, talis

quantus, tantus
quot, tot
ubi, ibi, hîc
unde, undique, inde, hinc
quo, eo, huc
qua, ea, hac
quando, nunc, tum, tunc, olim
quam, tam
ut, quomodo, ita, sic

Glagoli
audeo, fido, gaudeo, soleo
sum i složenice (absum, adsum, desum, possum, prosum)
fero i složenice (affero, aufero, confero, praefero, refero)
volo, nolo, malo
eo i složenice (abeo, adeo, exeo, intereo, pereo)
fio
coepi, memini, odi, inquam

Brojevi
od unus do centum, mille
od primus do decimus

Upitne čestice
-ne, num, utrum-an, nonne

Prijedlozi s akuzativom
ad, adversus, ante, apud, circa, contra, extra, inter, ob,
per, post, prope, supra, trans

Veznici
et, -que, ac, atque, nec, neque
aut, vel, sive
sed, autem, tamen
ergo, igitur, itaque
ut, ubi, postquam, priusquam, antequam, dum, donec,
cum
quia, quoniam, quando, quod, cum
ut, ne, neve, quo
ut, ut non, quin
si, nisi
etsi, quamquam, cum, licet, quamvis, ut
ut, sicut, quasi

Prijedlozi s ablativom
a/ab, cum, de, e/ex, sine, pro

Prijedlozi s akuzativom i ablativom
in, sub, super

Prijedlozi s genitivom
causa, gratia

8.3. Popis autora i tekstova koji mogu biti ispitivani u dijelu razumijevanja teksta

Razumijevanje teksta ispituje se na dvama tekstovima od kojih je jedan prozni, a drugi u stihu. Pritom je uvijek jedan od tih dvaju tekstova pristupnicima nepoznat, a drugi poznat.

Nepoznatim se smatra onaj tekst kojega pristupnici nisu čitali u sklopu obveznoga plana i programa, ali su im autori teksta poznati (v. 8.3.1.).

Poznatim se smatra onaj tekst iz odabranih odlomaka nekoga djela koje su pristupnici čitali u sklopu nastave (v. 8.3.2.).

8.3.1. Popis autora čiji se tekstovi mogu koristiti u dijelu ispita s nepoznatim tekstrom

1. Gaius Iulius Caesar
2. Gaius Sallustius Crispus
3. Marcus Tullius Cicero
4. Publius Ovidius Naso
5. Publius Vergilius Maro
6. Gaius Valerius Catullus
7. Quintus Horatius Flaccus
8. Titus Livius
9. Marcus Valerius Martialis
10. Decimus Iunius Iuvenalis
11. Gaius Petronius Arbiter
12. Titus Maccius Plautus
13. Cornelius Tacitus

8.3.2. Popis odlomaka djela autora koji se mogu koristiti u dijelu ispita s poznatim tekstom:

PROZA

1. GAIUS IULIUS CAESAR:
De bello Gallico I, 1-8 (Galija u Cezarovo vrijeme) VI, 11-13, 16-18, 21-22 (običaji Gala i Germana)
2. MARCUS TULLIUS CICERO:
In Catilinam I, 1, 2, 3, 12, 13, 16
3. TITUS LIVIUS:
Ab Urbe condita XXII, 44, 46, 47, 49
(Drugi punski rat)
4. GAIUS PETRONIUS ARBITER:
Cena Trimalchionis 29, 34, 71 (opis kuće, gozbe i oporuka)
5. GAIUS SALLUSTIUS CRISPUS:
Bellum Catilinae 5
Bellum Iugurthinum 5

POEZIJA

1. PUBLIUS VERGILIUS MARO:
Aeneis I, 1-33 (invokacija), I, 613-632 (Eneja i Didona), II, 1-28 (Eneja priča o propasti Troje), II, 40-56 (Laokoontovo upozorenje), II, 199-227 (Laokoontova smrt), II, 268-297 (Enejin proročanski san)
2. PUBLIUS OVIDIUS NASO:
Metamorphoseon libri I, 89-150 (razdoblja svijeta), VIII, 183-235 (Dedal i Ikar), Tristia I,3 (posljednja noć u Rimu) IV, 10 1-26 (pjesnikov životopis)
3. GAIUS VALERIUS CATULLUS:
Carmina: 2 (vraptić), 3 (vraptićeva smrt), 5 (vivamus, mea Lesbia, atque amemus), 8 (miser Catulle, desinas ineptire), 51 (ille mi par esse deo videtur), 70

(nulli se dicit mulier mea nubere malle), 72 (dicebas quondam solum te nosse Catullum), 85 (odi et amo)

4. QUINTUS HORATIUS FLACCUS:

Carmina: I,14 (o navis), I,37 (nunc est bibendum), III,9 (donec gratus eram tibi), III,30 (exegi monumentum) Satura: I,9 (ibam forte via sacra)

5. TITUS MACCIUS PLAUTUS:

Aulularia 1-27 (prolog)

8.4. Popis odabranih izreka i poslovica

Ovaj prilog sadrži popis izreka i poslovica koje pristupnik treba znati i koje mogu biti sadržaj ispitivanja na ispit u Latinskom jeziku na državnoj maturi. Podrazumijeva se da pristupnik razumije njihov kontekst i okolnosti u kojima je izreka ili poslovica primjenjiva danas. Ako se radi o izrekama koje su citati nekoga autora propisanoga programom, od pristupnika se, osim razumijevanja značenja i upotrebe, očekuje da ih prepozna kao citate i zna tko je njihov autor.

1. A limine.
2. A priori.
3. Ab initio.
4. Ab ovo usque ad mala.
5. Ab ovo.
6. Ad acta.
7. Ad bestias.
8. Ad hoc.
9. Ad Kalendas Graecas.
10. Ad litteram.
11. Ad metalla.
12. Ad personam.
13. Ad rem.
14. Addenda et corrigenda.
15. Age, quod agis.
16. Alea iacta est.
17. Alma mater.
18. Aquila non capit muscas.
19. Arti musices.
20. Audace fortuna iuvat.
21. Audiatur et altera pars.

22. Aurora Musis amica.
23. Ave, Caesar (imperator), morituri te salutant.
24. Bis dat, qui cito dat.
25. Bona fide.
26. Carpe diem.
27. Casus belli.
28. Ceterum censeo Carthaginem esse delendam.
29. Circulus vitiosus.
30. Condicio sine qua non.
31. Contra bonos mores.
32. Coram publico.
33. Corpus delicti.
34. Cui bono?
35. Cum grano salis.
36. De facto.
37. De gustibus non disputandum est.
38. De iure.
39. Deus ex machina.
40. Dignum laude virum Musa vetat mori.
41. Divide et impera.
42. Dulce et decorum est pro patria mori.
43. Duobus litigantibus tertius gaudet.
44. Eo ipso.
45. Errare humanum est.
46. Etiam tu, mi fili!
47. Ex abrupto.
48. Ex aequo et bono.
49. Ex lege.
50. Ex officio.
51. Exegi monumentum aere perennius.
52. Exempli gratia.
53. Expressis verbis.
54. Fama volat, scripta manent.
55. Festina lente.
56. Fiat iustitia, pereat mundus.
57. Graecia capta ferum victorem cepit et artes intulit agresti Latio.
58. Hannibal ad portas.
59. Hic et nunc.
60. Hic Rhodus, hic salta.
61. Hoc loco.
62. Hoc sensu.
63. Hodie mihi, cras tibi.
64. Homo novus.
65. Honores mutant mores.
66. Honoris causa.
67. Horribile visu.
68. In absentia.
69. In continuo.
70. In dubio pro reo.
71. In flagranti.
72. In margine.
73. In medias res.
74. In memoriam.
75. In praesentia.
76. In silvam ligna ferre.
77. In spe.
78. Incidit in Scyllam, qui vult vitare Charybdim.
79. Iniuriam qui facturus est, iam fecit.
80. Inter nos.

81. Inter partes.	111. Non omnis moriar.
82. Inter vivos.	112. Non plus ultra.
83. Ipse dixit.	113. Non quis, sed quid.
84. Ipso facto.	114. Non sequitur.
85. Ipso iure.	115. Nosce te ipsum.
86. Labor omnia vincit.	116. Nulla dies sine linea.
87. Laconica brevitas.	117. Nulla regula sine exceptione.
88. Lapsus calami.	118. O tempora, o mores!
89. Lapsus linguae.	119. Obliti privatorum publica curate.
90. Laudator temporis acti.	120. Omne vivum ex ovo.
91. Lege artis.	121. Omnia preclara rara.
92. Licentia poëtica.	122. Pacta sunt servanda.
93. Lupus in fabula.	123. Panem et circenses.
94. Mala fide.	124. Parce tempori.
95. Manu propria.	125. Pars pro toto.
96. Manus manum lavat.	126. Per acclamationem.
97. Margaritas ante porcos.	127. Per aspera ad astra.
98. Mel in ore, fel in corde.	128. Periculum in mora.
99. Mens sana in corpore sano.	129. Persona (non) grata.
100. Modus vivendi.	130. Piscem natare doces.
101. Mortis causa.	131. Pleno titulo.
102. Mutatis mutandis.	132. Pollice presso.
103. Naturalia non sunt turpia.	133. Pollice verso.
104. Ne quid nimis.	134. Post festum.
105. Nec Hercules contra duos.	135. Post nubila Phoebus.
106. Nihil agenti dies longus est.	136. Primus inter pares.
107. Nihil obstat.	137. Principiis obsta.
108. Noli turbare (tangere) circulos meos.	138. Pro domo sua.
109. Nomina sunt odiosa.	139. Pro et contra.
110. Non bene pro toto libertas venditur auro.	140. Pro forma.

141. Quid pro quo.
142. Qui tacet, consentire videtur.
143. Quidquid id est, timeo Danaos et dona ferentes.
144. Quod licet lovi, non licet bovi.
145. Quod nocet, saepe docet.
146. Quorum (praesentia sufficit).
147. Quot linguas calles, tot homines vales.
148. Quousque tandem?
149. Relata referto.
150. Rem tene, verba sequentur.
151. Repetitio est mater studiorum.
152. Res nullius.
153. Res, non verba.
154. Ridendo dicere verum.
155. Sapienti sat.
156. Saxa loquuntur.
157. Sero venientibus ossa.
158. Si duo faciunt idem, non est idem.
159. Si tacuisses, philosophus mansisses.
160. Sine ira et studio.
161. Sit tibi terra levis.
162. Sit venia verbo.
163. Status (In statu) quo ante.
164. Stricto sensu.
165. Sua sponte.
166. Sub iudice.
167. Sub poena.
168. Sub rosa.
169. Sui generis.
170. Sui iuris.
171. Suum cuique.
172. Tabula rasa.
173. Tacite.
174. Tertium non datur.
175. Testis unus, testis nullus.
176. Ubi tu Gaius, ego Gaia.
177. Urbi et orbi.
178. Ut desint vires, tamen est laudanda voluntas.
179. Vade mecum.
180. Varietas delectat.
181. Venia docendi/legendi.
182. Vice versa.
183. Vis maior.
184. Volens, nolens.
185. Votum separatum.
186. Vulpes pilum mutat, non mores.

8.5. Popis odabranih kratica

Ovaj popis sadrži sve kratice koje pristupnik treba znati i koje mogu biti sadržaj ispitivanja na ispit u Latinskoga jezika na državnoj maturi.

A. OSOBNA IMENA

1. A. – Aulus
2. App. – Appius
3. C. – Gaius
4. Cn. – Gnaeus
5. D. – Decimus
6. L. – Lucius
7. M. – Marcus
8. P. – Publius
9. Q. – Quintus
10. S. ili Sex. – Sextus
11. T. – Titus
12. Ti. ili Tib. – Tiberius

B. OSTALE KRATICE

1. a.a. – ad acta
2. add. – addenda
3. A. D. – anno Domini
4. a. m. – ante meridiem
5. aed. – aedilis
6. anon. – anonymus
7. app. – appendix
8. c. ili cap. – caput
9. cca. – circa
10. corr. – corrigenda

11. cos. – consul
12. dr.sc. – doctor scientiae
13. ed. – editor
14. e.g. – exempli gratia
15. etc. – et cetera
16. ex l. ili ex lib. – ex libris
17. f. – filius
18. ib. ili ibid. – ibidem
19. id. – idem
20. Id. – Idus
21. i.e. – id est
22. imp. – imperator
23. K. ili Kal. – Kalendae
24. l. ili lib. – liber
25. l.c. ili loc.cit. – loco citato
26. l.s. – locus sigilli
27. leg. – legatus
28. m.p. – manu propria
29. mr.sc. – magister scientiae
30. n. – nota
31. N.B. – nota bene
32. Non. – Nonae
33. non seq. – non sequitur
34. op.c. ili op.cit. – opus citatum
35. p. – pagina
36. p.m. – post meridiem
37. pont.max. – pontifex maximus
38. pr. – praetor
39. praef. – praefectus
40. proc. – proconsul

41. p.t. – pleno titulo
42. s. – senatus
43. sc. – scilicet
44. S.P.Q.R. – senatus populusque Romanus
45. tit. – titulus
46. tr.pl. – tribunus plebis
47. v. – vide
48. vol. – volumen
49. vs. – versus
50. v.v. – vice versa

8.6. Popis odabranih stilskih figura

Ovaj popis sadrži one stilske figure koje pristupnik treba znati na ispit u definiciji, prepoznavanju i stilskoj analizi teksta u dijelu pitanja iz književnosti i/ili u uvodnome dijelu općih pitanja:

1. antiteza
2. hiperbola
3. eufemizam
4. stupnjevanje ili gradacija
5. litota
6. aliteracija
7. asonanca
8. anafora
9. epifora
10. simploka
11. asindeton
12. polisindeton
13. retoričko pitanje
14. metafora
15. metonimija
16. hendiadyoin
17. hijazam
18. hiperbaton
19. sinegdoha
20. antonomazija

